

โครงการ การสร้างพื้นที่เรียนรู้ข้ามรุ่นโดยใช้วงกลองยาวประยุกต์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และอัตลักษณ์ชุมชนในตำบลมะเกลือเก่า จังหวัดนครราชสีมา

ภายใต้แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ผลิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

สภาพปัญหา

กระบวนการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างทางสังคมสู่สังคมเมืองได้ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย อันนำไปสู่ภาวะเสื่อมถอยของการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนอย่างเป็นรูปธรรมในชุมชนมะเกลือเก่า จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีรดกทางวัฒนธรรมดนตรีอย่าง “วงกลองยาว” กำลังเผชิญภาวะวิกฤตด้านการขาดแคลนผู้สืบทอดองค์ความรู้

เพื่อแก้ไขภาวะดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการสร้างสรรค์ “พื้นที่การเรียนรู้ข้ามรุ่น” (Intergenerational Learning Space) โดยใช้ “วงกลองยาวประยุกต์” เป็นนวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่บูรณาการดนตรีพื้นบ้านเข้ากับดนตรีร่วมสมัยที่เยาวชนสนใจ แนวทางนี้ไม่เพียงมุ่งพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills) ที่จำเป็นสำหรับเยาวชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการฟื้นฟูสัมพันธ์ระหว่างวัย พร้อมทั้งเสริมสร้างความตระหนักรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การธำรงรักษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. ศึกษารูปแบบการสร้างพื้นที่เรียนรู้ข้ามรุ่น ผ่านกิจกรรมวงกลองยาวประยุกต์ในตำบลมะเกลือเก่า
2. ออกแบบกระบวนการกิจกรรมวงกลองยาวประยุกต์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนและผู้สูงอายุ
3. ศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ทั้งด้านพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนและผู้สูงอายุ
4. สังเคราะห์ต้นแบบกิจกรรมดนตรีชุมชนข้ามรุ่นที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่อื่น

กลุ่มเป้าหมาย

- 1) เยาวชนในชุมชน อายุ 12- 18 ปี จำนวน 22 คน
- 2) ผู้สูงอายุในชุมชน อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน

พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

กิจกรรม (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) พร้อมภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านกลองยาว เพื่อการสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมที่ 2 การแสดงวงกลองยาวประยุกต์สู่สาธารณะในงานประเพณีชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การถอดบทเรียนและจัดทำต้นแบบกิจกรรมดนตรีชุมชนข้ามรุ่น

ผลผลิต

- 1) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะด้านดนตรีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 88.95
- 2) เยาวชนมีทักษะชีวิตในมิติการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 93.26
- 3) ผู้เข้าร่วมมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัยที่ดีขึ้น
- 4) เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียน และชุมชน

ผลลัพธ์

- 1) มีพื้นที่อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นคือ ชุมชนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 2) มีอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2 เรื่อง ได้แก่ การบรรเลงกลองยาวแบบดั้งเดิม และกลองยาวประยุกต์ข้ามรุ่น
- 3) มีผลิตภัณฑ์ Soft Power ที่ใช้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2 รายการ ได้แก่ ชุดการแสดงกลองยาวประยุกต์ และคู่มือกิจกรรมข้ามรุ่น

ปัญหา อุปสรรค

- ข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากรเครื่องดนตรี และสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

- ขยายระยะเวลาโครงการและพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมทักษะดนตรี ทักษะชีวิต และการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

ผู้รับผิดชอบโครงการ : ผศ.นรินทร์ภัส สุชีสนธิ์ และอาจารย์สุธาณี นาคูชนะ

หน่วยงาน : หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์